

Tollbamondás

Gyula városképének emblematis épitménye a vár, amely a 16. és 17. században végvárként szolgált. Ebben az évben lesz a 450. évfordulója, hogy a vár 129 évre török kézre került.

A Török Birodalom akkor már 72 éves uralkodója, I. Szulejmán szultán, aki állandó jelzőként Európában a Nagy, a muszlim világban a Törvényhozó nevet kapta, 1566-ban újabb hadjáratot vezetett Magyarországra. Hatalmas, több mint 40 ezer fős seregéhez a román vajdák és a krími tatár kán segédcapatai is csatlakoztak. A török támadás két irányban bontakozott ki, a fősereg Szulejmán vezetésével a Dunántúlra indult, és Szigetvárt vette ostrom alá. A várat Zrínyi Miklós 2500 magyar és horvát katonával védte. A nagy túlerővel szemben sokan elestek, a megmaradt védők pedig a várkapun kirohanva öldöklő kézitusában haltak meg. A győzelmet a beteg szultán már nem érte meg, az ostrom végén meghalt. (A régészek éppen napjainkban találták meg Szigetvár mellett a feltételezett síremlékét, azaz türbóját.)

Egy másik török sereg a tiszántúli területeket hódoltatta, és a dél-alföldi királyi végvárvonal utolsó jelentős erősségét, Gyulát támadta meg. A gyulai vár a 15. század elején épült palánkvár volt. Több bővítés után az 1556. évi török ostromot követően erősítették meg, számítva az újabb török támadásra. A várat az 1566-os ostrom idején Kerecsényi László kapitány védte körülbelül 2000 emberrel. Két hónapnyi ellenállás után, élelem és víz hiányában, a szabad elvonulás ígéréteben bízva a védők megadták magukat. A török pasa azonban nem tartotta meg a szavát, és a menekülő védőket kíméletlenül lemészároltatta. A gyulai vár török kézre jutásával szinte a teljes Körös–Maros köze elveszett, s a területen az Oszmán Birodalom rendezkedett be. A vár és a város végül 1695 januárjában szabadult fel.

Ma ez a vár Közép-Kelet-Európa egyetlen épen maradt gótikus alföldi téglavára. A várban múzeum működik, és az érdeklődők számos kiállítóteremben tekinthetik meg hét évszázad történetét. A várbörtönben láthatók a régi kínzó- és megszégyenítő eszközök, de van kovács- és fazekasműhely, sütőház és borozó, sőt külön terem a múzeumpedagógiai foglalkozásoknak. Az udvar pedig évtizedek óta nagy sikerű szabadtéri színházi előadások helyszíne is.